

MAQUINES D'AFEITAR

ECONOMIA DE TEMPS I DINERS

Cap excursionista
deu anar sense una
màquina d'afaitar.

DAQUERIA

TOLL

TELEFON 3536 A

CENTRAL: Carrer de Fernando, 31

SUCURSAL: Carrer d'En Jaume I, 17

Màquines de tots els preus i qualitats
Fulles de totes les marques
Assortit complet en tots els articles d'aquest ram
Ganivets per a camp, viatge i defensa
Estoig de ferramentes per a motocicletes
i automòbils
Coberts per a camp, gots per a viatge, etc., etc.
Casa la més antiga i important de Barcelona
FABRICACIÓ I REPARACIÓ

Imp. I. Miró, S. en C., Ronda Sant Pau, 10

EXCURSIONS

NOTICIARI MENSUAL DE LA SECCIO
ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR
BARCELONA

C.D.H.S. - A.E.P

Barcelona

ANY VII : ÈPOCA 2.ª : NUM. 69

: 1.^r de GENER de 1921 :

VACANT

VACANT

SECCIÓ ATLETICA

DE L'ATENEU

GIMNAS I DUTXES

Classes de Gimnasia sueca, llnites greco-romana i boxa

Quota mensual: 2 pessetes Obert de 7 a 12 de la nit

F. BERTRAND, S. A.

Avinýó, 26, 1 Comtessa de Sobradíel, 1-Teléfono A 3230-BARCELONA

EINES DE PRECISIÓ, RELLOTGERIA, ÚTILS I
FORNITURES PER A JOIERIA, PLATERIA,
RELOTGERIA I ARTS ANEXES

Llimes angleses i suïsses :: Fileres
d'estirar fil i rosçar :: Burils de
totes formes :: Grates i raspalls
plans i circulars de pèl, acer i cris-
tall :: Paper esmeril :: Torns i
transmissions :: Serres :: Gresols
i cubetes qualitat extra per a fondre
en plombagina i terra refractària
Pedres i moles amb engranatge per
a esmolar, en gran varietat: en are-
nisca, esmeril, Naxos, Carborite,
Carborundum i Arkansas :: Ali-
cates i pinces en gran varietat de
models, etc., etc. :: :: :: :: ::

Dipòsit de soldadura, acreditada i pràctica, TINOL

RELOTGES DE BUTXACA, POLSERA, PARET
I DESPERTADORS :: ESTOIGS, CRISTALLS,
OLIS FINS

EINES NORD-AMERICANES

Peces recanvi de rellotges corrents i principals marques

Concessió exclusiva per a la venda de fornitures per
al rellotge d'alta precisió JUVENIA

Únic dipòsit de les molles reals STHAL de trem regu-
lat i resultat garantit per a Ancora cilíndric i Roskoph

Tarifa de preus s'enviarà a qui ho demani

NOTICIARI MENSUAL DE LA SECCIÓ D'EXCURSIONS

ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR

CARME, 30 I 32, PRAL. I I.^r - BARCELONA

ES REPARTEIX GRATUÏTAMENT ALS SOCIS DE LA SECCIÓ I A MOLTES ENTITATS

La Lliga de Societats Excursionistes de Catalunya

C.D.H.S.-A.E.
Barcelona

ESSENT ja un fet la constitució de la Lliga de Societats Excursionistes de Catalunya (1), que ve a omplir un buit sensible que es trobava en l'element excursionista català, avui hi dedicarem un espai que en anteriors números l'abundor d'original ens absorbia.

Era una llàstima que al davant de l'entusiasme excursionista que hi ha, de tantes energies disperses, de tantes coses a fer, no existís un organisme que essent l'essència del veritable excursionisme pogués concentrar tota aquesta actuació, orientant-la, agermanant-la i treient de l'unió una colla d'avantatges que isoladament era impossible assolir.

Fa temps que l'idea surava per l'ambient; els desitjos hi eren; de càbales se'n feien moltes. La cosa no prenia encara forma; faltava concretar-la. Per fi arribà el moment en què, fent-se càrrec alguns Centres de que tal unió era imprescindible per al millorament, prestigi i personalitat de l'excursionisme, es posà mans a l'obra. Aquests Centres, que coincidien ésser els deu més antics de Barcelona, no faltant-hi el Centre Excursionista de Catalunya, començaren la tasca de donar forma a tals desitjos. Buscaren orientacions, concretaren punts i redactaren unes bases, que foren enviades per al seu estudi a les altres entitats excursionistes.

El dia de l'Aplec Excursionista celebrat a Sant Llorenç del Munt, en el que s'hi havia d'acordar lo pertinent a la Lliga, foren aprovades integrament i amb entusiasme les bases presentades per les deu entitats iniciadores, el nom de les quals figuren al peu de l'Estatut de la Lliga, que publicarem un altre dia.

(1) No's confongui aquest nom amb el de Federació Excursionista de Catalunya, organisme constituït fa poc i promogut per elements polítics de l'Unió Catalanista.

SABATERIA DE J. Jorba Bonet

Calçat de totes menes

☼ ☼ ☼

Especialitat en la mida i luxe per a esports i estiuig, sobretot en les sabates ferrades, amb claus especials suïssos i impermeabilitzades per a l'excursió d'alta muntanya i neus.

☼ ☼ ☼

C. Universitat, 4
BARCELONA

BANCO DE CATALUÑA

(Successor de FABREGAS Y RECASENS)

Rambla dels Estudis, 4-Barcelona

VALORS — CUPONS — BANCA — CANVI — GIRS
CAIXA D'ECONOMIES

INFORMACIONS FINANCIERES

Direcció telegràfica i telefònica: CATALONIABANK
Telèfons: 2248 A i 3453 A — Apartat de Correus: 568

L'esperit d'aqueixes bases té més transcendència que la mateixa lletra, difícil d'expressar tota la bondat que de la Lliga pot esperar-se'n. Paral·lel a l'obra de millorament excursionista, existeix el propòsit d'estimular i ajudar els novells, els que puguen, perquè trobin el camí més fressat i puguin desenrotllar les seves aficions amb més facilitat i profit.

La Lliga ha començat ja la seva actuació. Dels acords que adopti, d'interès general, i de les coses que vagi a dur a la pràctica n'assabentarem oportunament els nostres lectors.

El primer Directori elegit pel Consell està format així: President, En César August Torras, l'eminent excursionista; Secretari, el Centre Excursionista de Catalunya, representat pel senyor Duran, president de la seva Secció d'Arqueologia; Tresorer, la nostra Secció d'Excursions, representada pel nostre estimat amic i antic excursionista N'Enric Olivé; Vocals, el Club Muntanyenc i el Centre Excursionista Barcelonès; representats respectivament per En J. M. Co de Triola, prou conegut per la seva activitat, i En Lluís Pla, altre intel·ligent excursionista.

Nosaltres, no per ésser precisament del Directori, sinó per espontani sentiment, tenim molta fe en aquest organisme, que molt pot fer pel bé de l'excursionisme i pel bé de Catalunya en general. Sols cal ara que totes les entitats similars, petites i grans, aportin el seu concurs per a donar així a la novella organització el prestigi i l'autoritat que li corresponen.

NOTES

EXCURSIONS, en entrar a l'any VII de la seva publicació, saluda els seus lectors i els desitja un bon any 1921 i un creixent amor envers l'excursionisme.

Degut a la situació crítica per què passà la nostra ciutat a primers de desembre per causa de la vaga general, ens semblà pertinent suspendre l'excursió col·lectiva a Girona, anunciada per al dia 5, i la visita al Gas Lebon, que hi havia el dia 8. L'excursió a Girona es farà d'aquí a unes poques setmanes, i la visita al Gas, el dia 23 d'aquest mes.

L'audició pública de cançons, que anunciàrem per al dia 15 del propi mes de desembre, l'ajornàrem per al dia 22, puix no havia sigut possible fer imprimir oportunament, per aquella mateixa causa, els programes especials. Mes el dia 22 tampoc va poder tenir efecte per impossibilitat d'ésser-hi tots els artistes que hi havien de pendre part.

Si res de nou s'hi complica, es donarà l'audició i conferència del senyor Capmany, tan esperades, diumenge, dia 9, a les cinc de la tarda.

Les frases proverbials catalanes

L

«Es delxarla perdre un ull perquè un altre en perdés dos.»

RETRATA la perversitat de la naturalesa humana quan està dominada per les baixes passions de l'odi i de l'enveja, que no ens faria res de causar-nos mal a nosaltres mateixos si així a un altre li havia de pervenir un dany pitjor.

L'origen d'aquesta frase es troba en una llegenda molt antiga.

Anaven pel món un home cobejós i un altre d'envejós. Un dia van trobar Sant Martí, qui s'hi va ajuntar, i després d'haver viatjat algun temps amb ells es va donar a conèixer, dient-los en el mateix moment d'acomiarar-se:

—Vull fer-vos feliços. Un de vosaltres que demani tot el que desitgi i l'hi concediré; a l'ensems que donaré el doble de ço concedit a l'altre que res hagi demanat.—

Ja tenim amb això els nostres dos homes més contents que unes pasquès, però a la vegada molt amoïnats, perquè cada un d'ells aspirava a la part més aventajosa que el sant es reservava concedir al que deixés de demanar.

Amb aquestes, l'un exhortava l'altre a demanar tot quant pogués desitjar, però cap d'ells volia demanar primer, per enveja de que el seu company rebés el doble de ço demanat i gaudís de molts més drets i satisfaccions. Totes les argücies, tots els mitjans de què es valien per a fer decidir el company a que fes primer la demanda, no podien pas de cap manera determinar-los a fer-la. L'un i l'altre en aquest cas eren del morro fort i, no volent transigir, s'abstienien de demanar abans de que el que no hagués demanat res tingués un doble premi.

Tots dos estaven ja ben cansats d'aquesta situació difícil,

C.D.H.S. - A.E.F.

Barcelona

quan el cobejós, en un accés de ràbia, es tira sobre l'envejós, i agafant-lo pel coll li diu:

—No vull esperar més. Demana primer tu, que si no, t'escanyo.—

L'envejós, dut també per la passió que el dominava, davant del dilema de demanar primer o morir, es decideix parlar, i diu:

—Està bé; ja que vulgues no vulgues m'obligues a demanar abans que tu, ho faré; demano perdre un ull.—

Dit i fet; immediatament aquest va perdre un ull, però el seu company els va perdre tots dos.

Aromes Plàcides

LES FRASES PROVERBIALS

DE mica en mica, com aquell qui omple la pica, anem bastint la nostra antologia de frases proverbials catalanes. Hem arribat ja a la que fa cinquanta. Tal com vàrem fer en ésser a la vinticinco, dediquem-hi també una AROMA PLÁCIDA, mal no sigui per no interrompre una consuetud iniciada.

Cada volta que per mantenir fresc el sentiment que va inspirar-nos i abrandar la devoció amb què emprenguérem aquesta feina fullegem la nostra col lecció, experimentem un goig inefable i hi descobrim nous encisos que la avaloren.

I no és pas solament una apreciació nostra que podria ésser apassionada, co que ens fa parlar així; hi ha d'altres fets que ens encoratgen.

Un dia són encomis a la nostra obra que ens arriben d'allà on ni somiar podíem; altre dia són reproduccions que apareixen en algun periòdic, com per exemple «L'Esquella». A «La Almudaina», de Palma, el nostre amic i recercador folklorista N'Antoni Pol n'ha inclòs alguna en els seus interessants «Folklores». «Ceretània», el simpàtic setmanari de Puigcerdà, les va reproduint quasi totes. És evident, doncs, que desperten un cert interès.

Però, bah... ja alguns savis antics tenien per un noble i utilíssim entreteniment el de recollir, col leccionar i analitzar

les dites populars. Així no serà pas un temps perdut el que s'hi esmerci. Elles contenen un pou de ciència. Aristòtil té dit: «Així com en hisenda no hi ha ningú tan ric, per molt que tingui, que pugui gastar tant com el poble tot junt, amb poca cosa que cadascú hi contribueixi; així en sapiència ningú és tan savi que pugui encertar tant com el poble tot plegat, en el conjunt de les seves màximes.»

En certs períodes de l'Edat Mitjana els proverbis formaren gairebé l'únic fons intel·lectual sobre el qual visqué aquella civilització.

En l'aplicació de proverbis, adagis, refranys, modismes i metàfores es cometen sovint lamentables despropòsits. Això prové de no conèixer el valor, la significació que tenen. La major part de les paremiologies que circulen, no són més que una llarga llista d'aforismes i proverbis sense les degudes explicacions per a la seva aplicació oportuna. De vegades el poble usa locucions d'aqueixes perquè les ha sentides dir i li escauen, sense buscar la seva raó ni congruència, ni comprendre la filosofia que enclouen. És clar que això no passa sempre. Les expressions metafòriques consagrades per l'ús tenen una diafanitat extraordinària. Ja se sap generalment co que signifiquen; però en els reculls convé definir-ho sempre.

Doncs, bé; nosaltres encara fem més. No ens limitem a catalogar les frases, sinó que les expliquem i n'investiguem l'origen. Així, sabent-ne els antecedents, és indubtable que la aplicació serà més justa.

Sota la denominació genèrica de frases proverbials, acoblem diverses menes d'expressions populars. No hi fa res. Totes tenen, des del moment, un valor més o menys real de proverbí. No fóra per demés, per això, sinó al contrari, ben útil i fins interessant,—i algun dia mirarem de fer-ho,—escatir els diferents caires que presenten aquestes locucions filles de la saviduria popular i que reben els distints qualificatius sinònims de sentència, proverbí, adagi, etc.

Avui ja hem acomplert l'objecte que ens proposàvem de platicar breument sobre aquesta matèria amb motiu d'arribar a la frase cinquanta.

I no cal oblidar que hi ha més dies que llonganisses

ROSALBA

S
C
E
N
A
R
I
O

P
O
P
U
L
A
R

ROSETA

¿On ne tens el ma - rit tu,

Ro-se-ta gá-la-na? M'han dit que tu l'has

mort de u-na pu-ny-a-la-da —

Les Cançons populars catalanes

XXXI

ROSETA

¿On ne tens el marit
tu, Roseta galana?
—El meu marit no hi és,
no m'ha dit on anava.

—M'han dit que tu l'has mort
amb una punyalada,
el cap cobert de rocs,
els peus coberts de rama.—

El diumenge vinent
a plaça fan ballades,
la treuen a ballar
a la primera dansa.

El ballador li diu:
—Roseta, estàs molt mala.
—De lo mal que jo tinc
curaré com les altres.—

L'alcalde s'està al mig,
que tot s'ho escoltava,
l'agafa per un braç
i en presó l'ha portada.

—Correu, dones, correu,
aneu-ho a dir a sa mare.—
Resposta que ella fa:
—Qui ha fet el mal que el pagui.

Cançó de costums recollida a Castellar del Vallès, de boca de Na Maria Pujol, teixidora; il·lustrada pel nostre benivolgut amic i consoci En Miquel Palau.

Es costum molt antic que quan esdevenia algun fet molt sobresorint, el poble en dictava una cançó, i d'aquesta manera es propalava el fet entre el poble. Eren temes preferits les malifetes de lladres famosos, el crims, els casoris i festeigs mal encertats. D'aquesta mena de cançons se'n devien produir en gran nombre; la major part deuen haver desaparegut, mes no obstant n'han arribat encara bastants fins a nosaltres, constituint les classificades com a cançons de bandolers i de costums.

G.D.H.S.-A.B.P.
Barcelona

CRÓNICA DE LA SECCIÓ

CONFERÈNCIA I CLAUSURA DE L'EXHIBICIÓ GRÀFICA DE MALLORCA.—Com estava anunciat, el dia 10 de novembre l'amic Olivé continuà la conversa sobre l'excursió feta a Mallorca. Després de fer un resum de la primera conversa, ens anà detallant la visita a les coves d'Artà, del Drac i dels Hams i del poc conegut avenc de Son Pou, amb una sèrie de positius que ens deixaren bocabadats i amb unes ganes d'anar-hi que fan por.

Després d'això es donà per acabada l'exhibició de vistes, aquarel·les i fotografies sobre motius de l'Illa Daurada.

Una vegada més hem d'agrair als companys Olivé i Perera els llors amb què, en conquerir-los ells, enalteixen la Secció.

A. T.

EXCURSIÓ I VISITA A LES OBRES DEL CARRIL DE MARTORELL A MANSERA (14 DE NOVENBRE).—El tros que el temps ens permeté recórrer, fou fins a Monistrol. Els treballs d'explanació estan força avençats, faltant-hi alguns terraplens. Les obres que sobresurten en aquest tros són el pont sobre el Llobregat, del que totjust comencen a fer-hi el primer pilar; un altre pont sobre una riera, abans d'arribar al dit riu, que té ja els quatre pilars, i les vàries foradades que estan fent des d'Olesa a Monistrol. De pas admirarem el formós engorjat del Cairat i la renomnada font de la Puda de Montserrat.

En resum, fou una delitosa excursió que acabà amb una marxa nocturna de Monistrol a Vacarissas, amb exercicis de gimnàsia.

A. T.

DEL'EXCURSIÓ A SITGES.—Sortírem, a poc més de les cinc del dia 12 del mes passat, pel parador del Passeig de Gràcia, anant en tren fins a Vallcarca. Malgrat la crua temperatura que fa a l'hora en què hi arribem, ens entretenim una mica per a fer-nos càrrec d'aquest important focus d'activitat industrial. Lleugerament, sols per la part exterior, contemplem les massisses construccions de ciment armat de la importantíssima fabrica de portlands de la casa Fradera. Tot i essent diumenge, veiem que el treball no para; la sorda remor que es sent per tot i les xemeneies amb ses glopades incessants de fum ho revelen clarament.

Emprenem tot seguit el camí de l'ermita de la Trinitat, la que es troba a l'extrem d'una estribació de la serralada garrafenca i al bell mig de la carena. Per la seva situació privilegiada, quasi a sobre mateix del Mediterrà, i per ésser envoltada d'una Naturalesa relativament suau, però formant tot un cos, no obstant, amb l'immens conglomerat rocallós

del ferreny Garraf, resulta aquesta ermita un lloc interessantíssim per a gosar-hi de les més variades sensacions. Per una banda, la visió del nostre mar infont la serenor del classicisme hel·lènic; mes girant l'esguard enrera, al topar amb les pètrees i feréstegues configuracions de la muntanya, es sent l'esperit oprès com per una lluita de rivalitats eternes...

Emorzem al costat de l'ermita. Els raigs de sol són ja reconfortants. Procurem visitar-la, després; l'ermitana accedeix amablement, i ens explica detalls curiosos, notes interessants respecte d'un Aplec que s'hi celebra anyalment per la primavera.

Una volta satisfets de totes les nostres curiositats i ben penetrats ja de tot quan enclou aquest paratge rialler i esquerp a la vegada, reemprenem la marxa ja decididament cap a Sitges. Mes com en lloc d'anar pel camí dreturer, ens plau travessar encara un bell tros de muntanya, seguint la carena en direcció de Ponent, heu's aquí que això ens brinda l'oportunitat de fer una mica d'alpinisme. Durant prop de mitja hora la nostra traça no és altra que anar escalant petites altituds, agafant-nos per roques esquelètiques de fàcisó atrevida. Veiem ja Sitges quasi al desota nostre. Prompte s'inicia un suau descens, i som arribats a la gentil vila entre onze i dotze.

Per la premura del temps, i per la caminada que pensem fer encara a la tarda, no ens entretenim molt a admirar les diverses notes artístiques que són ornament i orgull d'aquesta població ponentina. En ràpida ullada contemplem els exteriors de les cèlebres cases—museu Mar-i-cel i Cau-Ferrat. Passem per l'anomenada Punta, encisats per les simpàtiques proporcions d'aquesta petita atalaia que sotja nit i dia le llunyanies del mar. I ens aturem al Passeig de Mar, i una vegada més ens exasiem davant l'imponderable pulcritud d'aquesta petita urbs model. Tot dirigit-nos a la fonda, encara ens afalaga el constatar la nota viva que sobresurt arreu: la blancor, aquesta blancor immaculada on sembla compondiar-s'hi tota l'estètica de la llum.

Portats pel desig de conèixer els terrenys on ha de bastir-se la futura ciutat-jardí anomenada Terramar, ens encaminem, a la tarda, platja avall, en direcció a Vilanova. Així, una volta hem recorregut la primera via, ja mig urbanitzada, continuació del Passeig de Mar, i vist el superb parc que es troba al llindar mateix de l'Hotel Terramar, ja construït, ens en anem cap a la via del tren, seguint la qual arribem a Vilanova ja a entrada de fosc. Ens hi veiem, encara, per veure les primeres obres que es fan per a la construcció del port. Mig a les fosques recorrem la població, anant a veure exteriorment l'històric Castell de la Geltrú, recentment restaurat.

Eren poc més de les dinou quan el tren passà per Vilanova, i en un tancar i obrir d'ulls ens vegèrem transportats a la ciutat comtal.

V. CARRERAS.

C.D.H.S.-A.E.P.
Barcelona

AL MONTSENY.—Entusiasmats per la nevada caiguda en nostra ciutat la nit dels dies 17 i 18 i no esporuguint-nos la pluja del 18 al vespre, el dia 19, decidírem els amics Olivé, Busquets i Armand fer l'excursió al Montseny anunciada en el programa de desembre.

Amb un fred relativament benigne, agafàrem el tren de les cinc, i no nosaltres sols, sinó que hi havien nombroses colles d'excursionistes que, desafiant el temps i suportant els qualificatius de ximple, beneit, animal i altres per l'estil que els endreçaren llurs famílies, com a nosaltres les nostres respectives, per la temeritat que suposaven de fer una excursió en aquell dia, també és dirigien a les boniques regions montsenyques.

El paisatge que des del vagó s'ens ofereix és sumament esplèndid. Tot un mantell de neu de nítida puresa el cobreix; la natura apar vestida de núvia i roman esperant-nos perquè ens desposem amb ella, i el vent, bronzint d'ací d'allà, ens diu lo freturosa que està per dar-nos tota la seva vida i amor. Els llogarets i les viles resten arrupits, amb les cases apilotades, com si temessin bellugar-se, per no moure l'aire que podia gelar sos cossos. En contemplar-los, unes esgarrifances ens vénen a nosaltres, que ens fan arraulir contra les parets del vagó. Sols els arbres que serven el calor de la virtut permeneixen estoics, i se'ns ofereixen enjogassats, descabellant-se, treient-se les còfies que la mare natura els havia posat.

Arribem a l'estació de Breda, on baixem. La via del tren apar una carretera polsosa per on ha passat una serp que hi ha deixat son rastre.

Ben abrigadets, atenent els consells que ens havien dat les marettes, emprenem el camí del poble per la carretera, i ves si vàrem fer ben fet de portar a cap l'excursió, que durant tot el camí el cel no deixà de beneir-nos, enviant-nos una pluja menuda i fina barrejada amb neu, parodiand lo succeït als israelites en el seu viatge a la terra de promissió, amb l'enviada del manà, amb la sola diferència que a nosaltres a més de pa ens envià aigua.

Com que la pluja apretà un xic més, en arribant al poble de Breda decidírem esmorzar-hi. Rondàrem pel poble, sostenint alguns combats de neu amb els naturals del mateix; compràrem uns quants carquinyolis, per cert molt bons; visitàrem exteriorment l'església, composta dels estils romànic i gòtic, essent d'admirar l'esvelt campanar romànic d'últims del segle xi, formant una torre quadrada de cinc pisos d'alçada, amb arcs als quatre costats, alguns sostinguts per columnetes, i rematat amb marlets.

L'hostal on ens aixoplugàrem resultà ésser el centre d'operacions d'un dels candidats en les eleccions que se celebraven aquell dia. No cal dir que presenciàrem les mil coaccions de què es valen els agents

electorals per a fer votar aquella gent buida d'ideal, sols atenta a lo que pugui reportar un bé a l'estòmoc o a la butxaca de l'armilla.

Havent esmorzat i després de dues hores d'arribats al poble, veient que havia parat la pluja, decidírem visitar els seus encontorns, ja que anar a Santa Fe pel turó de Morou era materialment impossible per l'abundor de neu i per mancar-nos el temps que ens havia fet perdre la pluja. Així, doncs, anàrem a l'ermita de Sant Llop, distant tres quarts escassos, en direcció a ponent. L'ermita és romànica amb cloquer d'espadanya, no oferint particularitat notable, com no siga el retaule del altar major, d'estil renaixement, de regular valor artístic. Després anàrem a l'ermita de Santa Agna, situada a l'altre cantó del poble. Des del turó de Santa Agna i del de Sant Llop s'obiren formosos paisatges cap a les províncies de Barcelona i Girona, sobresortint els del Montseny i el del castell de Montsoriu.

El nostre esguard s'amarà de bellesa en la contemplació d'aquell majestuós pessebre de debò. Baixàrem al poble, anant a dinar a l'hostal, i la mestressa, clàssica com les que ens presenten les rondalles, ens tenia preparat un succulent arròs i un conill amb bolets. Després anàrem a prendre cafè a una de les Societats del poble, on passàrem fins a un quart de cinc, hora en què marxàrem cap a l'estació per agafar el tren de les cinc, que ens deixà a Barcelona a les set i mitja, satisfets d'haver aprofitat un dia que la pluja intentà deslluïr-nos.

JOAN ARMAND

ELS INSECTES

XVIII

Llurs beneficis

Es cert que els insectes perjudiquen l'home, ja amb llurs atacs a l'agricultura, ja atacant directament el propi home, unes voltes com a vehicle de certes malalties (la mosca setsé, del Sud de l'Àfrica, per exemple, que inocular la malaltia de la son, de funestos resultats), altres per la mort directa (de la picada d'alguns insectes americans n'esdevé inevitablement la mort). Mes tots aquests danys, i segurament alguns

C.D.R.S.-A.B.P.
Barcelona

altres que l'home deu sofrir de l'insecte, són poca cosa al costat dels grans beneficis que n'obté.

Un dels més directes es l'alimentació. Hi ha pobles on certes espècies d'insectes no solament són ingerits, sinó que constitueixen un menjar predilecte i una forta base d'alimentació. En els països orientals es mengen les llagostes i plegamans a cremadent. No es considera un bon menü aquell en què no hi entra el seu plat de llagostes o plegamans. A la cuinària xina hi figuren diferents insectes, especialment larves. Les dames aristocràtiques dels antics imperi i república de Roma afirmaven que devien la seva bellesa i el seu rejuveniment a la gran quantitat de corcs que menjaven. Els fakirs de la Índia, segons pròpia opinió, deuen bona part del seu poder de fascinació a certs insectes que mengen sempre abans de beure algun líquid, com ho acostumen fer els europeus amb els confits abans de beure aigua. Són molts els països salvatges que els usen en gran quantitat per a l'alimentació; algunes tribus de l'Àfrica fan uns pastissos amb mosques, que troben molt saborosos tots els europeus que en mengen sense saber de què són fets. Algunes societats agrícoles de l'estranger, especialment de França, han fet una certa campanya per induir el poble a que accepti el costum de menjar certes espècies d'insectes, amb lo que es faria un gran bé a l'agricultura, puix les espècies que constituïrien un bon aliment per a l'home, són aquelles eminentment herbívores, i, per tant, les que perjudiquen certes plantes també útils a l'home. Moltes societats de medicina, especialment la de Rouen, els han recomanat com a un gran aliment.

Els agricultors d'Occident bona sort tenen de la gran persecució que amb fins nutritius fan de la llagosta a l'Àsia, on se la té com a una mena de manna, lo que fa que siguin evitades moltes invasions a Europa i Amèrica d'aquest ortòpter tan pernicios per als camps. Per tot l'Orient hi ha gent que es dedica especialment a la seva cacera i al seu comerç. En els mercats hi ha molts llocs on es dediquen a la venda de llagostes, així com també hi ha molts establiments al mateix efecte. Es reuneixen quantitats que arriben fins a tonelades, se'n carreguen vaixells, i se'n fa fins comerç d'exportació. Això de que els insectes arribin a ésser objecte de comerç, potser semblarà una mica estrany; també ho ha sigut entre nosaltres. En ocasió de trobar-se a la nostra ciutat un famós ensinistrador de puces, aparegué a la premsa, possiblement per reclamar, un anunci en el que es deia que es compraven puces a cinquanta francs el quilo, mes amb la condició de que abans de tancar el tracte havien d'ésser examinades una per una, a l'objecte de cerciorar-se de que estaven totes bé de salut. No sé si en va comprar gaires tonelades. Un altre cas, durant els dos últims anys de la guerra. Un comerciant molt conegut a la nostra ciutat fou delegat pel govern d'Anglaterra per a comprar la major quantitat de grills vius possible, pagant-los a cinc pes-

setes el miler. No sé quina aplicació devien donar-los-hi, però és de creure que fóra relacionada amb la guerra, puix tantost aquesta s'acabava tan també parar-se les demandes de grills.

Existeixen espècies necrófages d'insectes, els enterradors, que es precipiten damunt del cos de qualsevol animal mort, devorant-lo i evitant sa corrupció. Això en els països civilitzats no té gaire importància; ja que solament pot aplicar-se als cossos d'animals del bosc, però no a l'home ni als animals grossos, que ja solen ésser enterrats. En els llocs salvatges és on significa una obra benefactora, si es té en compte l'alta temperatura del migdia d'Àfrica, on els cossos morts sotmesos a l'acció abrasadora d'aquell sol quasi bullent podrien amb gran facilitat arribar a produir epidèmies. No a tots el necrófags els interessa la mateixa carn morta. N'hi ha que sols la mengen quan encara el difunt és calent; altres sols mengen l'epidermis i parts cabelloses; altres, les parts molles, i així van succeint-se tribus i més tribus de diferents individus fins que arriba a l'última espècie que s'aprofita de les cavitats molles dels ossos, donant el compte final del cadàver, del qual no en deixen més que l'ossària. Un metge forèns, segons crec francès, ha fet un perfecte estudi sobre els insectes que s'alimenten de carn en descomposició, lo que té una gran importància baix el punt de vista jurídic. Sabent l'espai de temps que una espècie d'insectes necessita per a devorar d'un cadàver tot allò que an ella li és convenient, i examinant quins són els insectes que es troben en el cos d'un difunt, pot amb exactitud precisar-se el temps que fa que aquest és mort, o lo que en medicina se'n diu l'edat d'un mort.

Uns altres n'hi ha que ajuden a evitar el carregament de l'aire, són els copròfags, insectes que s'alimenten d'excrements. Tant aquests com els enterradors acostumen a ésser molt bonics i de colors brillants i llampants. Són generalment coleòpters (escarabats). Sembla que la natura els ha volgut premiar la seva obra meritòria donant-los un color i un aspecte preferits. Alguns d'aquests darrers exhaleu inclús una suau olor molt agradable, la que potser els ha sigut donada per contrarrestar la que farien arran de les tasques a què es dediquen. Apart d'aquestes dues menes d'insectes, n'hi ha d'altres que també contribueixen a purificar l'aire que respirem, desvirtuant en quantitats fabuloses els animals que s'agiten per l'atmosfera, que constitueixen el seu aliment. Vegi's com aquests minúsculs animals, que sols indiferència reben de part de l'home, són un estol d'higienistes que incansablement treballen per la nostra salut.

Hi ha unes mosques molt petites, indígenes de l'Àfrica (la mosca Nam), que han contribuït molt sensiblement a la conservació en aquell continent de diferents animals salvatges, com el cavall, l'elefant, etc. etc. Com és possible que uns animals tan petits influïxin en la vida d'uns

C. D. H. S. A. E. P.
Barcelona

de tan grossos? És molt estrany, mes és una realitat. Les mosques *Nam* són les que actuen de pastors en les ramades salvatges dels més grossos animals que poblen el migdia de l'Àfrica. En arribar l'època de la seca, la calor esdevé insuportable i el bestiar emmalalteix. Esllanguit i estragat de tant beure, resta quasi sense esma de tenir-se dret. Llavors mateix, per ésser l'època de l'any adequada pel seu viure, apareix la petita mosca *Nam*, que s'introdueix per les orelles dels grans animals fins a la més fonda part on pot arribar, donant-los unes fiblades dolorosíssimes que fan revenir els quadrúpedes, instigant-los a emprendre llargues corre-gudes envers el nord, on la vida de la minúscula *Nam* ja no és possible per no ser-li favorable la temperatura. Allí ells troben alivi al decandiment que, a no moure's del migdia, els hauria arribat a produir la mort. S'havia parlat de propagar la *Nam* a fi de que fos més eficaç la seva acció salvadora del bestiar. Hi ha altres casos semblants amb altres insectes i altres quadrúpedes.

Hi ha molts insectes que són objecte de veneració entre les tribus d'Àfrica i Amèrica. La formiga gegant de la Guiana, per exemple, se la considera pels indígenes com la protectora de l'home. El qui en mata una, paga amb el cap el seu delictes. Cal reconèixer que potser tenen raó de concedir-li aquesta importància, ja que la vida de l'home en aquelles terres potser és sols possible mercès an aquesta formiga, que és un dels més insaciabls insectes, al mateix temps que un dels més forts. És el que neteja les cases de l'home de tota altra mena de bitxo, que faria quasi impossible la vida en aquella mena de Califòrnia zoològica on hi viu tantíssima varietat de petits animals perniciosos. Aquestes formigues són tingudes com a protectors sagrats de la casa, conreuant-se amb gran cura i pagant-se'n grans quantitats per un exemplar. No solament a Amèrica hi ha altars dedicats als insectes, sinó que també n'hi ha al Àsia. A Sibèria, en aquell tros del món on hi fa més fred i més calor, on en dues setmanes sembren i seguen el blat, és un lloc dels més humits del planeta. Ací i allà està ple d'estanyols i aiguamolls, gelats a l'hivern i plens de mosquits a l'istiu, els quals amb llurs molestoses picades farien impossible la vida de l'home per aquells paratges durant els dos mesos de calor, si no fos per un humil personatge encarregat de passar-los-hi els comptes. Aquest és l'aranya, la simpàtica aranya que els caça en les trampes de ses teranyines amb la santa intenció de menjar-se'ls. El gran bé que en aquest poble fa el minúscul menja-mosquits, junt a la gran agilitat en fabricar ses teles i en bellugar-se, fa que sigui vist per aquella gent senzilla, com una mena d'ésser sobrenatural; tant que, segons la creença d'algunes tribus, a una aranya gegantesca es deu la formació del món. Molts països salvatges usen els insectes com a ornament; adornen sos colls amb collarets fets de closques de vistosos coleòpters combinats amb agulles, serres, mitges llunes i altres membres

de diferents insectes, essent també molt preferida, per la seva brillantor, la cuirassa de la cuca de Sant Joan. Solen també imitar en els seus tatuatges els dibuixos i ratllats de certes papallones.

Els pobles primitius solien valer-se molt dels insectes en farmacopea. També se'n val la ciència moderna, encara que en poca escala. Les cantrides o mosques d'ase constitueixen un eficaç excitant genésic, encara que ha d'ésser usat amb molta prudència, puix produeix irritacions fènals. Pel contrari, una mena de cuc que es cria en el bambú, és un fort paliatiu pel propi instint.

JERONI PICORNELL

G.D.F.S.-A.B.P

Publicacions rebudes

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, n.º 303.

- » » » » de la Comarca de Bages, n.º 76.
- » » » » Barcelonès, n.º 61.
- » » » » Montseny, n.º 56.
- » » » » Rodamon, n.º 42.
- » » » » de Vich, n.º 35.
- » de l'Associació Excursionista Avant, n.º 76.
- » del Grop Excursionista Catalunya, n.º 12.
- » de l'Agrupació Excursionista Catalunya, n.º 7.
- » del Grup Excursionista Gironi, n.º 6.
- » de la Secció Excursionista de l'Ateneu Tarraconense, n.º 30.

Boletín de la Agrupación Escultista, n.º 22.

Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa, n.º 8.

Revista de Menorca.

Montanyes Regalades, Perpinyà.

Boletín Arqueológico, Tarragona.

Revista del Centre de Lectura de Reus, n.º 22.

La Almudaina, Palma.

Ceretania, Puigcerdà.

Fulla del Centre Excursionista del Vallès.

- » » » » de Sabadell.
- » » Grup Excursionista Pàtria.
- » » Club Muntanyenc.

PROGRAMA PER A GENER DE 1921

Dies 1 i 2.

Excursió a Mallorca: Palma, Inca, Santuari de Lluc, Gorg Blau, Puigmajor i Söller.

Sortida: En el vapor del divendres, dia 31, a les 20.30.

Retorn: Dia 3, a les 7.

Excursió a Banys de Ribes, Taga, Pardines i Camprodon.

Sortida: Per l'estació del Nord, a les 6.

Dia 6.

Excursió a Vilanova, Canyelles, Olèrdola i Vilafranca.

Sortida: Pel parador del Passeig de Gràcia, a les 5.39, retornant a les 21.30.

Pressupost de trens: 5'50 pessetes.

Dia 9, tarda.

ESBART FOLKLÒRIC.—Audició pública de Cançons populars catalanes, cinquena sèrie, a càrrec de Na Mercè Rovira, En Ramon Crespo i En Josep Vila, acompanyats al piano pel professor En Joan Tomàs, replegador i harmonitzador de les tonades.

Conferència preliminar per N'Aureli Capmany: «Passat i pervenir de la Cançó popular». A les 17.

Dia 16.

Excursió al trajecte de la Cursa La Batlloria (Gualba)—Montnegre—Arenys de Munt, organitzada pel Centre Excursionista de Catalunya.

Sortida: Per l'estació de França, a les 5.

Pressupost de trens: Unes 5 pessetes.

Dia 23, mati.

Visita a la fàbrica de gas de l'Arenal, de Lebon i C.^a.

Reunió: Parc de Barcelona, monument al general Prim, a les 10.

NOTA.—Es necessari inscriure's prèviament a l'ATENEU.

Dia 30.

Excursió al trajecte de la Cursa Montcada-Sant Mateu-Vilassar que organitza l'Agrupació Excursionista Catalunya.

Sortida: Per l'estació del Nord, a les 6.

C.D.H.S.-A.B.P.
Barcelona

¡¡ Excursionistas !!

Pedid siempre las sardinas en aceite
y en escabeche de
Andrés D. de Rábago y C.^a

MARCA

Le Petit Rivage

Reconocidas como las más finas
y exquisitas

De venta: En todos los colmados y
tiendas de ultramarinos

Depósito: Clemente Massana
Paseo de San Juan, 11 — Teléfono 423 S. P.

Fábrica de Capses
de Cartró

Filles de J. Rabaseda

DIPUTACIÓ, 162-Teléfono 1302 A
BARCELONA

Capses de fusta : : Forratge mecànic de cartró
Mostraris .: Capses plegants, desmontables, etc.

C.D.F.S.-A.E.P.

“EL FARO”

Hospital, 127 - BARCELONA

Magatzems de Sastreria a mida
Robes confeccionades per a senyor i nois
Camiseria, Corbateria, Gèneres de punt,
Gorres, Berrets, etc., etc.

Economia segura - - Preu fixe